

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000132099

Datum
20 maart 2026

Opgesteld door
[Redacted]

Samengewerkt met
DGOBDR/DenB, DGKR en
IenW

Bijlage(n)
5

Aan
Van

MinBZK en cc Stas
CZW

nota

Nota nav verslag Tweede Kamer en nota van wijziging -
Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal
bestuur tweede tranche

Aanleiding

- De Tweede Kamer heeft op 6 maart jl. het verslag vastgesteld over het wetsvoorstel bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur tweede tranche.
- De nota naar aanleiding van het verslag (nnav) is gereed voor verzending aan de Tweede Kamer. Daarnaast is er een kleine, wetstechnische nota van wijziging (deze ziet op een fout in de vernummering).
- U wordt gevraagd **uiterlijk 7 april** in te stemmen en de stukken te tekenen zodat het wetsvoorstel snel verder in procedure gebracht kan worden. Onze inzet is om dit wetsvoorstel in werking te laten treden voor de verkiezingen van de provincies, waterschappen en de BES op 17 maart 2027.
- Voor de Staatssecretaris: Het wetsvoorstel ziet ook op de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (WolBES). De stukken worden daarom ook gelijktijdig aan u ter informatie aangeboden.
- Het wetsvoorstel wijzigt ook de Waterschapswet. Parallel worden de stukken daarom aan de Minister van IenW voorgelegd.

Geadviseerd besluit

De nota naar aanleiding van het verslag, de bijgaande aanbiedingsbrief, en de nota van wijziging ondertekenen.

Kern

- Dit wetsvoorstel regelt kortgezegd drie dingen:
 1. het verplicht uitvoeren van een risicoanalyse bestuurlijke integriteit, met bijpassende waarborgen, voor kandidaat-wethouders, -gedeputeerden, -eilandgedeputeerden en -dagelijks bestuursleden van het waterschap;
 2. het wettelijk expliciteren dat decentrale bestuurders geen financiële belangen hebben die niet verenigbaar zijn met een goede of onafhankelijke vervulling van hun ambt;
 3. het harmoniseren van de bepalingen over bestuurlijke integriteit in de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES), met de Gemeentewet.
- Uit het verslag blijkt brede steun voor het wetsvoorstel. In de nota naar aanleiding van het verslag worden de verschillende vragen beantwoord in lijn met het wetsvoorstel en de memorie van toelichting.

- Het voorstel kan op breed draagvlak rekenen onder de beroeps- en belangenverenigingen van decentrale bestuurders, zo bleek tijdens de fase van de internetconsultatie.

Onze referentie
2026-0000132099
Datum
20 maart 2026

Toelichting

Inhoud wetsvoorstel

Ad. 1. Risicoanalyse integriteit

Het wetsvoorstel stelt het uitvoeren van de risicoanalyse integriteit voor alle niet kroonbenoemde kandidaat-bestuurders van gemeenten, provincies, waterschappen en Bonaire, Sint Eustatius en Saba (wethouders, gedeputeerden, dagelijks bestuursleden van het waterschap en eilandgedeputeerden) verplicht en draagt zo bij aan het bevorderen van een integer decentraal bestuur.

- De risicoanalyse wordt gebruikt om – voorafgaand aan de benoeming – risico's en kwetsbaarheden in kaart te brengen in relatie tot de bestuurlijke integriteit van de kandidaat-bestuurder. Dit gebeurt aan de hand van informatie die door de kandidaat wordt aangeleverd, onderzoek in openbare bronnen en door middel van het goede gesprek met de kandidaat, de uitvoerder van de risicoanalyse en veelal de burgemeester.
- De uitkomsten van een risicoanalyse kunnen er toe leiden dat de beoogde portefeuilleverdeling wordt aangepast, collegeleden zich onthouden van beraadslaging en besluitvorming bij een bepaald onderwerp of in een uiterst geval dat een kandidaat zich terugtrekt. De risicoanalyse zelf legt niet vast welke beheersmaatregelen genomen moeten worden; dit is uiteindelijk aan de kandidaat zelf en wordt dan opgenomen in de stukken die met de raad worden gedeeld.
- Het wetsvoorstel regelt voorts dat de burgemeester toeziet op de uitvoering van de risicoanalyse. Dit is een concretisering van zijn bestaande taak om de bestuurlijke integriteit te bevorderen en past bij de neutrale rol binnen het gemeentebestuur. Mede gelet op de huidige praktijk, zal de burgemeester in het algemeen de uitvoering beleggen bij een andere partij met nog meer afstand tot de politiek (zoals een privaat organisatieadviesbureau, advocatenkantoor, commissie of ambtenaar), en zelf een meer procedurele rol vervullen.
- De risicoanalyse wordt al op veel plekken uitgevoerd (96% van de gemeenten doet al een scan). Het belang van dit wetsvoorstel is om daar een adequate juridische basis voor te leggen omdat het uitvoeren van de risicoanalyse integriteit een inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer. Daarnaast is het van belang dat kandidaten weten wat van hen verwacht wordt c.q. zij meer rechtszekerheid hebben en er enkele (kwaliteits)waarborgen gelden. Het wetsvoorstel behelst daarom de navolgende elementen:
 - o De inhoud waarop de risicoanalyse mag zien wordt afgebakend (alleen aangewezen wettelijke integriteitsnormen en integriteitsnormen die uitdrukkelijk voorafgaand door de volksvertegenwoordiging zijn aangewezen zijn onderdeel van de risicoanalyse);
 - o De bestuurlijke verhoudingen zijn verhelderd (de burgemeester ziet toe op de goede uitvoering van de risicoanalyse);
 - o Op de uitkomsten van de risicoanalyse ligt geheimhouding. Alleen de conclusies, aanbevelingen en beheersmaatregelen worden door

tussenkoms van de burgemeester openbaar gedeeld met de raad. Hieraan voorafgaand moet de kandidaat en eventuele betrokken derden in de gelegenheid zijn gesteld op de conceptstukken te reageren.

Onze referentie
2026-0000132099
Datum
20 maart 2026

Ad. 2 Financiële belangen decentrale bestuurders

Voor alle decentrale bestuurders wordt vastgelegd dat zij geen financiële belangen hebben die niet verenigbaar zijn met een goede of onafhankelijke vervulling van hun ambt (anders dan bij ambtenaren, rechters, etc. was hier nog niets over bepaald).

Het betreft een reeds in de praktijk gangbare fundamentele integriteitsnorm die nog ontbreekt in het wettelijk kader.

De naleving van deze norm betreft de eigen verantwoordelijkheid van de bestuurder. Er is met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de bestuurder voor gekozen géén verplichte registratie voor te schrijven, alhoewel registratie in de praktijk soms wel voorkomt.

*Ad. 3 Specifieke wijzigingen de WolBES (Ter attentie van de **Staatssecretaris**)*

- Zoals aangegeven wordt de risicoanalyse integriteit en het verbod op ongepaste financiële belangen (ad 1 en ad 2) ook verplicht gesteld voor de eilandgedeputeerden van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.
- De huidige regeling waarin leden van de bestuurscolleges nauwkeurig hun zakelijke belangen opgeven komt daarmee te vervallen. NB: dit wordt dus ondervangen door de risicoanalyse integriteit als benoembaarheidsvereiste in combinatie met het verbod op financiële belangen.
- Tot slot wordt voorgesteld de norm dat bloed- en aanverwanten geen zitting hebben in hetzelfde bestuurscollege te schrappen (de situatie in de BES wordt daarmee gelijk getrokken met Europees Nederland). Dit verschil wordt niet langer passend geacht tegen de achtergrond van het comply-or-explain principe. Dit principe gaat er vanuit dat verschillen tussen de BES en Europees Nederland goed uitlegbaar moeten zijn of anders weggenomen moeten worden. Ten aanzien van de genoemde norm wordt het laatste voorgesteld.

Planning

- Het zou wenselijk zijn als het wetsvoorstel kan worden toegepast bij de benoemingen na de verkiezingen van de provincies, waterschappen en de BES in maart 2027.
- Om te zorgen dat de decentrale overheden weten waar ze aan toe zijn en goede voorbereiding mogelijk te maken is het streven om de wet uiterlijk oktober 2026 te publiceren en op 1 januari 2027 in werking te laten treden. Dit vraagt een snelle behandeling van het wetsvoorstel. De Tweede Kamer lijkt hier aan mee te werken, want het verslag is snel uitgebracht (na ongeveer een maand).
- Afhankelijk van het verloop van de verdere procedure zal rond het zomerreces een keuze gemaakt worden of deze planning gericht op de verkiezingen van 2027 wordt doorgezet. Het verslag van de Eerste Kamer moet voor het zomerreces zijn ontvangen, om de planning haalbaar te laten zijn.
- Parallel aan de parlementaire behandeling wordt er gestart met inhoudelijke producten om de uitvoeringspraktijk te ondersteunen.

- Het gaat hierbij om een (juridisch-bestuurlijke) handreiking en visuele praatplaat behorende bij het wetsvoorstel. Ook wordt bestudeerd of een paragraaf voor de modelgedragscode integriteit voor bestuurders in gemeenten, provincies en waterschappen in samenwerking met de VNG haalbaar is.
- Er wordt daarnaast proactief en vroegtijdig met de bestuurlijke praktijk in gesprek gegaan over de wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur tweede tranche. Dit ter aanvulling van de handreiking die wordt opgesteld.

Onze referentie
2026-0000132099
Datum
20 maart 2026

Politieke context

Het aanvankelijke voornemen om de risicoanalyse wettelijk te regelen betreft een antwoord op de motie-Van der Graaf (ChristenUnie) c.s.¹ Met de nota integriteit openbaar bestuur, die in april 2023 aan de Tweede Kamer is gestuurd, is o.a. toegezegd de risicoanalyse wettelijk te verankeren.

Uit het verslag blijkt een brede steun voor het wetsvoorstel. De vragen die in het verslag naar voren komen zien op de volgende onderwerpen:

- de aanleiding en noodzaak en doelstelling van het wetsvoorstel;
- nadere duiding van een mogelijke relatie tussen de aantrekkelijkheid van het ambt en de verplichte risicoanalyse zoals opgenomen in het wetsvoorstel;
- de rol van de burgemeester bij de uitvoering van de risicoanalyse;
- de waarborgen binnen het wetsvoorstel, mede gericht op de positie van de kandidaat-bestuurder en het voorkomen van het gebruik van de risicoanalyse als politiek middel.
- de aangebrachte wijzigingen na het advies van de Raad van State;
- mogelijke verschillen in uitvoering op lokaal niveau;
- privacy en bescherming van persoonsgegevens en het delen van informatie met de raad;
- de regeling rondom financiële belangen bij bestuurders;
- de toepassing op de BES en bij waterschappen.

Krachtenveld

Het voorstel kan op breed draagvlak rekenen onder de beroeps- en belangenverenigingen van decentrale bestuurders, zo bleek tijdens de fase van de internetconsultatie.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsbrief Tweede Kamer	Tekenen door MinBZK
2	Nota nav het verslag	Tekenen door MinBZK

¹ Kamerstuk 35 300 VII, nr. 29.

3	Nota van wijziging	Tekenen door MinBZK
4	Wetsvoorstel	Ter informatie
5	Memorie van toelichting	Ter informatie

Onze referentie
2026-0000132099

Datum
20 maart 2026